כיתה י' | תנ"ך | שיעור 5 מתוך 7 | 45 דק' | שמות כט, א-מו

ממלכתי: פרקי ציווי המשכן בספר שמות (כה-לא) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.

ימי המילואים: "ושכנתי בתוך בני ישראל"

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יתארו את שלבי הקדשת אהרן ובניו: רחיצה, לבישה, משיחה, קורבנות המילואים ושבעת הימים, ואת קרבן התמיד (כט, א-מו)
- התלמידים ינתחו את סיום הפרק, "וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" ו"לְשָׁכְנִי בְתוֹכָם", בעזרת רש"י, אבן עזרא, רמב"ן וספורנו
- התלמידים ידונו בטקס כדרך לסמן מעבר לתפקיד חדש, ובשאלה מה מטרת יציאת מצרים

❓ השאלה הגדולה של השיעור

למה יצאו בני ישראל ממצרים?

הפרק מסתיים במשפט: "וְיָדְעוּ, כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְשָׁכְנִי בְתוֹכָם" (כט, מו). האם השכינה במשכן היא תוצאה של יציאת מצרים, או המטרה שלה?

🧪 פתיחה

שואלים: "באילו טקסים השתתפתם שבהם מישהו התחיל תפקיד חדש?" (השבעה בצבא, טקס סיום, בר/בת מצווה, חתונה). רושמים: מה עושים בטקס (בגדים, מילים, מים, זמן), ולמה לא מספיק פשוט "להתחיל". אחר כך: "בפרק כט אהרן ובניו עוברים טקס של שבעה ימים לפני שהם מתחילים לשרת".

📖 הסבר למורה

פרק כט הוא "הוראות ההפעלה" של המשכן: איך הופכים את אהרן ובניו לכוהנים. "וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לָהֶם, לְקַדֵּשׁ אֹתָם – לְכַהֵן לִי". השלבים: רחיצה "בַּמָּיִם" בפתח אהל מועד; לבישת הבגדים מפרק כח; משיחת אהרן בשמן המשחה, "וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ; וּמָשַׁחְתָּ, אֹתוֹ". הביטוי "וּמִלֵּאתָ יַד־אַהֲרֹן, וְיַד־בָּנָיו" נותן לטקס את שמו: מילואים, מינוי לתפקיד.

קורבנות המילואים (י-לז): פר לחטאת, איל לעולה ו"איל המילואים". רש"י מפרש שהפר בא "לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל שֶׁהוּא פַּר": לשיטתו, ציווי המשכן נאמר אחרי חטא העגל (נחזור לזה בשיעור על פרק לא). מדם האיל שמים "עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן", "וְעַל־בֹּהֶן יָדָם הַיְמָנִית, וְעַל־בֹּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית". פירוש שלנו (לא

מפרש): האוזן, היד והרגל הם השמיעה, המעשה וההליכה; כל הגוף מוקדש לשירות. הטקס נמשך "שִׁבְעַת יָמִים, תְּמַלֵּא יָדָם".

קרבן התמיד (לח-מב): "כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנַיִם לַיּוֹם, תָּמִיד", בבוקר ובין הערביים. כמו "נר תמיד" בפרק כז, העבודה במשכן היא שגרה יום-יומית, ולא רק אירוע. רש"י: "תמיד" = "מִיּוֹם אֶל יוֹם – וְלֹא יַפְסִיק יוֹם בֵּינְתַיִם".

סיום ציווי המשכן (מג-מו): "וְנוֹעַדְתִּי שָׁמָּה, לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל; וְנִקְדַּשׁ, בִּכְבֹדִי", "וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל; וְהָיִיתִי לָהֶם, לֵאלֹהִים". כאן מגיעה מחלוקת מעניינת על "לשכני בתוכם": רש"י: "עַל מְנָת לִשְׁכֹּן אֲנִי בְּתוֹכָם". אבן עזרא: "כי לא הוצאתי אותם ממצרים רק בעבור שיעשו לי משכן ושכנתי בתוכם". הרמב"ן מקבל את דבריו ומוסיף ש"יֵשׁ בָּעִנְיָן סוֹד גָּדוֹל": השכינה בישראל אינה רק "צֹרֶךְ הֶדְיוֹט" (לטובת האדם) אלא גם צורך גבוה.

📜 הפסוקים (מכון ממרא, נוסח מנוקד)

שמות פרק כט, פסוקים א-ט

(א) וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לָהֶם, לְקַדֵּשׁ אֹתָם – לְכַהֵן לִי: לְקַח פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר, וְאֵילִם שְׁנָיִם – תְּמִימִם.

(ב) וְלֶחֶם מַצּוֹת, וְחַלֹּת מַצֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן, וּרְקִיקֵי מַצּוֹת, מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן; סֹלֶת חִטִּים, תַּעֲשֶׂה אֹתָם.

(ג) וְנָתַתָּ אוֹתָם עַל־סַל אֶחָד, וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם בַּסָּל; וְאֶת־הַפָּר – וְאֵת, שְׁנֵי הָאֵילִם.

(ד) וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב, אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד; וְרָחַצְתָּ אֹתָם, בַּמָּיִם.

(ה) וְלָקַחְתָּ אֶת־הַבְּגָדִים, וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־הַכְּתֹנֶת, וְאֵת מְעִיל הָאֵפֹד, וְאֶת־הָאֵפֹד וְאֶת־הַחֹשֶׁן; וְאָפַדְתָּ לוֹ, בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד.

(ו) וְשַׂמְתָּ הַמִּצְנֶפֶת, עַל־רֹאשׁוֹ; וְנָתַתָּ אֶת־נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ, עַל־הַמִּצְנָפֶת.

(ז) וְלָקַחְתָּ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ; וּמָשַׁחְתָּ, אֹתוֹ.

(ח) וְאֶת־בָּנָיו, תַּקְרִיב; וְהִלְבַּשְׁתָּם, כֻּתֳּנֹת.

(ט) וְחָגַרְתָּ אֹתָם אַבְנֵט אַהֲרֹן וּבָנָיו, וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם מִגְבָּעֹת, וְהָיְתָה לָהֶם כְּהֻנָּה, לְחֻקַּת עוֹלָם; וּמִלֵּאתָ יַד־אַהֲרֹן, וְיַד־בָּנָיו.

שמות פרק כט, פסוקים י-לז

(י) וְהִקְרַבְתָּ, אֶת־הַפָּר, לִפְנֵי, אֹהֶל מוֹעֵד; וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם, עַל־רֹאשׁ הַפָּר.

(יא) וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הַפָּר, לִפְנֵי ה', פֶּתַח, אֹהֶל מוֹעֵד.

(יב) וְלָקַחְתָּ מִדַּם הַפָּר, וְנָתַתָּה עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֶצְבָּעֶךָ; וְאֶת־כָּל־הַדָּם תִּשְׁפֹּךְ, אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ.

(יג) וְלָקַחְתָּ, אֶת־כָּל־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב, וְאֵת הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד, וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן; וְהִקְטַרְתָּ, הַמִּזְבֵּחָה.

(יד) וְאֶת־בְּשַׂר הַפָּר, וְאֶת־עֹרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ, תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ, מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: חַטָּאת, הוּא.

(טו) וְאֶת־הָאַיִל הָאֶחָד, תִּקָּח; וְסָמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו, אֶת־יְדֵיהֶם – עַל־רֹאשׁ הָאָיִל.

(טז) וְשָׁחַטְתָּ, אֶת־הָאָיִל; וְלָקַחְתָּ, אֶת־דָּמוֹ, וְזָרַקְתָּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ, סָבִיב.

(יז) וְאֶת־הָאַיִל – תְּנַתֵּחַ, לִנְתָחָיו; וְרָחַצְתָּ קִרְבּוֹ וּכְרָעָיו, וְנָתַתָּ עַל־נְתָחָיו וְעַל־רֹאשׁוֹ.

(יח) וְהִקְטַרְתָּ אֶת־כָּל־הָאַיִל הַמִּזְבֵּחָה, עֹלָה הוּא לַה'; רֵיחַ נִיחוֹחַ, אִשֶּׁה לַה' הוּא.

(יט) וְלָקַחְתָּ, אֵת הָאַיִל הַשֵּׁנִי; וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם, עַל־רֹאשׁ הָאָיִל.

(כ) וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הָאַיִל, וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ וְנָתַתָּה עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן וְעַל־תְּנוּךְ אֹזֶן בָּנָיו הַיְמָנִית, וְעַל־בֹּהֶן יָדָם הַיְמָנִית, וְעַל־בֹּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית; וְזָרַקְתָּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ, סָבִיב.

(כא) וְלָקַחְתָּ מִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ, וּמִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְהִזֵּיתָ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בְּגָדָיו, וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ; וְקָדַשׁ הוּא וּבְגָדָיו, וּבָנָיו וּבִגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ.

(כב) וְלָקַחְתָּ מִן־הָאַיִל הַחֵלֶב וְהָאַלְיָה וְאֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב, וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן, וְאֵת, שׁוֹק הַיָּמִין: כִּי אֵיל מִלֻּאִים, הוּא.

(כג) וְכִכַּר לֶחֶם אַחַת, וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת – וְרָקִיק אֶחָד: מִסַּל, הַמַּצּוֹת, אֲשֶׁר, לִפְנֵי ה'.

(כד) וְשַׂמְתָּ הַכֹּל – עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן, וְעַל כַּפֵּי בָנָיו; וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה, לִפְנֵי ה'.

(כה) וְלָקַחְתָּ אֹתָם מִיָּדָם, וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה עַל־הָעֹלָה; לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לִפְנֵי ה', אִשֶּׁה הוּא לַה'.

(כו) וְלָקַחְתָּ אֶת־הֶחָזֶה, מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן, וְהֵנַפְתָּ אֹתוֹ תְנוּפָה, לִפְנֵי ה'; וְהָיָה לְךָ, לְמָנָה.

(כז) וְקִדַּשְׁתָּ אֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה, וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה, אֲשֶׁר הוּנַף, וַאֲשֶׁר הוּרָם: מֵאֵיל, הַמִּלֻּאִים – מֵאֲשֶׁר לְאַהֲרֹן, וּמֵאֲשֶׁר לְבָנָיו.

(כח) וְהָיָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו לְחָק־עוֹלָם, מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי תְרוּמָה, הוּא; וּתְרוּמָה יִהְיֶה מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל, מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם – תְּרוּמָתָם, לַה'.

(כט) וּבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן, יִהְיוּ לְבָנָיו אַחֲרָיו, לְמָשְׁחָה בָהֶם, וּלְמַלֵּא־בָם אֶת־יָדָם.

(ל) שִׁבְעַת יָמִים, יְלְבָּשָׁם הַכֹּהֵן תַּחְתָּיו – מִבָּנָיו: אֲשֶׁר יָבֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד, לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ.

(לא) וְאֵת אֵיל הַמִּלֻּאִים, תִּקָּח; וּבִשַּׁלְתָּ אֶת־בְּשָׂרוֹ, בְּמָקוֹם קָדֹשׁ.

(לב) וְאָכַל אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־בְּשַׂר הָאַיִל, וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסָּל, פֶּתַח, אֹהֶל מוֹעֵד.

(לג) וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם, לְמַלֵּא אֶת־יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם; וְזָר לֹא־יֹאכַל, כִּי־קֹדֶשׁ הֵם.

(לד) וְאִם־יִוָּתֵר מִבְּשַׂר הַמִּלֻּאִים, וּמִן־הַלֶּחֶם – עַד־הַבֹּקֶר: וְשָׂרַפְתָּ אֶת־הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ, לֹא יֵאָכֵל כִּי־קֹדֶשׁ הוּא.

(לה) וְעָשִׂיתָ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו, כָּכָה, כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִי, אֹתָךְ; שִׁבְעַת יָמִים, תְּמַלֵּא יָדָם.

(לו) וּפַר חַטָּאת תַּעֲשֶׂה לַיּוֹם, עַל־הַכִּפֻּרִים, וְחִטֵּאתָ עַל־הַמִּזְבֵּחַ, בְּכַפֶּרְךָ עָלָיו; וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ, לְקַדְּשׁוֹ.

(לז) שִׁבְעַת יָמִים, תְּכַפֵּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ, וְקִדַּשְׁתָּ, אֹתוֹ; וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, כָּל־הַנֹּגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ.

שמות פרק כט, פסוקים לח-מו

(לח) וְזֶה, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עַל־הַמִּזְבֵּחַ: כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנַיִם לַיּוֹם, תָּמִיד.

(לט) אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד, תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר; וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי, תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם.

(מ) וְעִשָּׂרֹן סֹלֶת בָּלוּל בְּשָׁמֶן כָּתִית, רֶבַע הַהִין, וְנֶסֶךְ, רְבִיעִת הַהִין יָיִן – לַכֶּבֶשׂ, הָאֶחָד.

(מא) וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי, תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכָּהּ, תַּעֲשֶׂה־לָּהּ, לְרֵיחַ נִיחֹחַ, אִשֶּׁה לַה'.

(מב) עֹלַת תָּמִיד לְדֹרֹתֵיכֶם, פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי ה', אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם שָׁמָּה, לְדַבֵּר אֵלֶיךָ שָׁם.

(מג) וְנֹעַדְתִּי שָׁמָּה, לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל; וְנִקְדַּשׁ, בִּכְבֹדִי.

(מד) וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד, וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ; וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אֲקַדֵּשׁ, לְכַהֵן לִי.

(מה) וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל; וְהָיִיתִי לָהֶם, לֵאלֹהִים.

(מו) וְיָדְעוּ, כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְשָׁכְנִי בְתוֹכָם: אֲנִי, ה' אֱלֹהֵיהֶם.

שם ה' מובא בכתיב ה'. הפרק מובא במלואו: ההכנה, קורבנות המילואים, קרבן התמיד וסיום הציווי.

⚖️ כתוב / מפרשים

בצד אחד מה שכתוב בפסוק, ובצד השני פירוש. הפירוש הוא דרך אחת להבין, לא חלק מהפסוק.

📜 **כתוב:** "אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְשָׁכְנִי בְתוֹכָם" (שמות כט, מו)

💭 **מפרשים:** אבן עזרא: "כי לא הוצאתי אותם ממצרים רק בעבור שיעשו לי משכן ושכנתי בתוכם". רמב"ן: "וְיָפֶה פֵּרֵשׁ", "כִּי כְּפִי פְּשַׁט הַדָּבָר הַשְׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל צָרֶךְ הֶדְיוֹט וְלֹא צָרֶךְ גָּבוֹהַּ", ובכל זאת יש בכך "סוד גדול".

📜 **כתוב:** "וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל; וְהָיִיתִי לָהֶם, לֵאלֹהִים" (שמות כט, מה)

💭 **מפרשים:** ספורנו: "לְקַבֵּל עֲבוֹדָתָם בְּרָצוֹן וְלִשְׁמוֹעַ אֶת תְּפִלָּתָם"; "והייתי להם לאלהים": "מַנְהִיג עִנְיָנָם בִּלְתִי אֶמְצָעִי".

📜 **כתוב:** "לְקַח פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר" (שמות כט, א)

💭 **מפרשים:** רש"י: "לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל שֶׁהוּא פַּר". הפירוש מניח שהציווי נאמר אחרי חטא העגל; הרמב"ן חולק על סדר זה (בשיעור על פרק לא).

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: תנ"ך (או דף הפסוקים מהעמוד הזה), מצגת, דף עבודה, לוח

1. פתיחה: טקסים של תחילת תפקיד (4 דקות)
2. קריאה: כט, א-ט, שלבי ההקדשה; "ומלאת יד" (8 דקות)
3. קורבנות המילואים (י-לז): הדם על האוזן, היד והרגל; שבעת הימים; רש"י על הפר (9 דקות)
4. קרבן התמיד (לח-מב): השוואה ל"נר תמיד" (5 דקות)
5. כתוב/מפרשים: "לשכני בתוכם", אבן עזרא ורמב"ן מול רש"י, ספורנו, עבודה בקבוצות (13 דקות)
6. סיכום: מטרת יציאת מצרים, וכרטיס יציאה (6 דקות)

💬 שאלות לדיון

הבנה (מה כתוב?)

1. מה הם השלבים בהקדשת אהרן ובניו (כט, ד-ט)?
2. כמה ימים נמשכים המילואים, ומה מקריבים בכל יום בקרבן התמיד?

פרשנות (מה זה אומר?)

1. מה ההבדל בין פירוש רש"י לפירוש אבן עזרא ל"לשכני בתוכם"?
2. מה פירוש "צורך הדיוט" ו"צורך גבוה" בדברי הרמב"ן? למה זה "סוד גדול"?

הערכה (מה דעתי?)

1. למה, לדעתכם, הטקס נמשך שבעה ימים ולא יום אחד?

2. האם מטרה של חופש (יציאת מצרים) צריכה להיות מוגדרת? מה המטרה של החופש שלכם?

🏁 סיכום השיעור

פרק כט מתאר איך הופכים אנשים לכוהנים: רחיצה, בגדים, משיחה, קורבנות ושבעה ימי מילואים, ואחריהם עבודה יום-יומית בקרבן התמיד. הפרק חותם את ציווי המשכן בהבטחה "ושכנתי בתוך בני ישראל", ולפי אבן עזרא והרמב"ן זו גם המטרה של יציאת מצרים.

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

השלימו: "לפי הפרק, בני ישראל יצאו ממצרים כדי _____. אני מסכים / לא מסכים כי _____".

🧭 התאמה לפי זרם

השיעור מתאים לשני הזרמים. ההבדל בדגשים:

ממלכתי

- קריאה ספרותית: מבנה של טקס מעבר (רחיצה, לבוש, משיחה, שבעה ימים), והשוואה לטקסים בחברה הישראלית.
- קריאה מבנית: סיום ציווי המשכן (כט, מג-מו) חוזר אל פתיחתו (כה, ח) ויוצר מסגרת.
- דיון ערכי פתוח: חופש "מ-" וחופש "ל-": מה מטרת השחרור מעבדות.
- רקע היסטורי: טקסי הקדשה של כוהנים ומלכים במזרח הקדום (משיחה בשמן).

ממלכתי-דתי (חמ"ד)

- אבן עזרא ורמב"ן (כט, מו): מטרת יציאת מצרים היא השראת השכינה; "יֵשׁ בָּעִנְיָן סוֹד גָּדוֹל".
- רש"י (כט, א): "לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל שֶׁהוּא פַּר": כפרה וחידוש הקשר.
- ספורנו (כט, מה): "לְקַבֵּל עֲבוֹדָתָם בְּרָצוֹן וְלִשְׁמוֹעַ אֶת תְּפִלָּתָם".
- זיקה לתפילה: "ותמידים כסדרם" בתפילת מוסף, ותפילות שחרית ומנחה כנגד התמידים.
- רש"י (כט, מב): "מִיּוֹם אֶל יוֹם – וְלֹא יַפְסִיק יוֹם בֵּינְתַיִם": עבודה קבועה כיסוד.

💡 הערות למורה

הקורבנות מתוארים בפירוט רב; אין צורך לקרוא את כל פסוקי י-לד בכיתה, אפשר לסכם אותם בטבלה. הפירוש לאוזן, ליד ולרגל מסומן כפירוש שלנו; אפשר לבקש מהתלמידים להציע פירוש משלהם. פרטי המילואים מתקיימים בפועל בויקרא ח. למתקשים: דף עם תמיכה.

📝 בדף העבודה

שלבי ההקדשה, הדם על האוזן, היד והרגל, קרבן התמיד, "לשכני בתוכם" לפי רש"י, אבן עזרא ורמב"ן, שאלה בסגנון בגרות ומחוון. יש גם גרסה עם תמיכה.

מקורות

- שמות כט (מכון ממרא)
- רש"י על שמות כט, א (ספריא)
- רש"י על שמות כט, מב (ספריא)
- ספורנו על שמות כט, מה (ספריא)
- רש"י על שמות כט, מו (ספריא)
- אבן עזרא על שמות כט, מו (ספריא)
- רמב"ן על שמות כט, מו (ספריא)

מחוון: ימי המילואים: "ושכנתי בתוך בני ישראל"

1. 1. רחיצה: "וְרָחַצְתָּ אֹתָם, בַּמָּיִם"; 2. לבישת הבגדים (ה-ו, ח-ט); 3. משיחה: "וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ; וּמָשַׁחְתָּ, אֹתוֹ".
2. "עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן", "וְעַל־בֹּהֶן יָדָם הַיְמָנִית, וְעַל־בֹּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית". פירוש אפשרי: שמיעה, מעשה והליכה מוקדשים לשירות (תשובות פתוחות).
3. "שִׁבְעַת יָמִים, תְּמַלֵּא יָדָם". שבעה ימים כמו שבעת ימי הבריאה, או כדי שהשינוי יהיה עמוק (תשובות פתוחות).
4. בשניהם המילה "תמיד": עבודה קבועה, כל יום, שאינה נפסקת. רש"י: "מִיּוֹם אֶל יוֹם – וְלֹא יַפְסִיק יוֹם בֵּינָתַיִם".
5. רש"י: "עַל מְנָת לִשְׁכֹּן אֲנִי בְּתוֹכָם" (הוצאתי כדי לשכון). אבן עזרא: "כי לא הוצאתי אותם ממצרים רק בעבור שיעשו לי משכן": זו המטרה היחידה. (שניהם רואים קשר של מטרה; אבן עזרא מדגיש "רק").
6. "לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל שֶׁהוּא פַּר". הפירוש מניח שחטא העגל קדם לציווי המשכן (שיטת רש"י, ראו שמות לא, יח).
7. א. רש"י: "על מנת לשכון אני בתוכם", יציאת מצרים נועדה לכך שה' ישכון בתוך העם. אבן עזרא: "לא הוצאתי... רק בעבור", השכינה במשכן היא המטרה היחידה, ומביא "תעבדון את האלהים על ההר הזה" (ג, יב). ב. רמב"ן: לפי הפשט השכינה היא "צורך הדיוט", לטובת ישראל; אבל ה"סוד" שהיא גם "צורך גבוה", כביכול ה' רוצה לשכון בעם (ישעיהו "ישראל אשר בך אתפאר"). עמדה מנומקת של התלמיד. ניקוד מוצע: א 10 (5 לכל פרשן); ב 10 (הסבר 6, עמדה 4).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, רשב"ם ואור החיים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה' מובא בכתיב ה'. ממלכתי: פרקי ציווי המשכן בספר שמות (כה-לא) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.